

בעניין :

1. רבקה בית הלחמי
 2. עפרה כרמי
 3. ארז מנשה
 4. תום אינהורן
 5. לירון גולדפלד
 6. חנה פרץ
 7. אורית קציר
 8. מיכל ברמי
 9. זיווה רחמים
 10. מרק סרביה
 11. עודד חלמית
 12. שי אליס
 13. תמר מייבום
 14. מעין דותן
 15. יצחקי חן
- ע"י ב"כ עוה"ד עפרה כרמי, מ.ר. 27752 ו/או
עוה"ד רם פרדס, מ.ר. 67578
דרך אבא הלל סילבר 7, רמת-גן 52522
טל': 03-6130022 ; פקס : 03-6130025

המבקשים

- נגד -

1. ח"כ יצחק (בוז'י) הרצוג, יו"ר המפלגה
 2. מפלגת העבודה הישראלית
- מרח' לה גארדיה 55, תל אביב – יפו
- באמצעות ב"כ עוה"ד שמעון בראון ו/או ערן מרינברג
מרח' אבא הלל 14, רמת גן 5250600
טל': 03-6135559, פקס : 03-6135558

המשיבים

מהות התובענה : סעד הצהרתי, צו מניעה קבוע

המרצת פתיחה בהולה לצו מניעה

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת לעשות שימוש בסמכותו וליתן צווים כנגד המשיבים **בדחיפות המרבית**, לאור העובדה שוועידת המפלגה עתידה להתכנס ביום 29.6.2014, וזאת כמפורט בתובענה וכדלקמן :

א. להצהיר כי התיקון המוצע לסעיף 132 לחוקה איננו חוקתי ומהווה חריגה מסמכות ;

ב. להורות למשיבים שלא להעלות לדיון ולהצבעה בוועידת המפלגה אשר עתידה להתכנס ביום 29.6.2014 ו/או בכל מועד נדחה אחר את הצעתם לתיקון הוראות סעיף 132 לחוקה ;

ג. לחילופין, ולמען הזהירות, להצהיר כי כל שינוי בהוראות סעיף 132 לחוקה ייכנס לתוקפו רק לאחר הבחירות הבאות לתפקיד יושב-ראש מפלגת העבודה הישראלית;

ד. ליתן כל סעד אחר לטובת המבקשים לפי שיקול דעתו של בית המשפט הנכבד.

במקביל להגשת תובענה זו מוגשת בקשה לקיום דיון דחוף ביותר בהמרצת הפתיחה טרם לכינוס הוועידה ביום 29.6.2014 בשעה 17:00 כמפורט בזימון המצ"ב כנספח "1" לבקשה.

ואלו נימוקי הבקשה:

א. ההמרצה בקליפת האגוז

1. המבקשים הינם חברי מפלגת העבודה הישראלית (להלן: "**מפלגת העבודה**") ו/או ("**המפלגה**") המייצגים קשת רחבה של גילאים ומגזרים במפלגה ונושאים בתפקידים שונים במפלגה ובמוסדותיה. המשיבים הינם מפלגת העבודה והעומד בראש, חה"כ יצחק (בוז'י) הרצוג.

2. ביום 29.6.2014 מתעתדת להתכנס ועידת המפלגה (להלן: "**הוועידה**"), לשם דיון והכרעה בנושאים כבדי משקל לעתידה של המפלגה ובהם, בין היתר ובעיקר, הצעה לתיקון סעיף 132 לחוקת המפלגה כך שיבוטלו הבחירות לתפקיד יושב ראש המפלגה המתוכננות לשנת 2017 וכהונתו של ח"כ הרצוג תוארך למפרע עד לשנת 2019 (להלן: "**ההצעה**" ו/או "**הצעת ההחלטה**").

3. יובהר, כי על-פי הוראות סעיף 132 לחוקת המפלגה בנוסחו כיום, תסתיים כהונת ח"כ הרצוג בשנת 2017, בטרם הבחירות לכנסת ה-20, אז יתבקשו כלל חברי המפלגה לסור לקלפיות ולבחור את מנהיגם לבחירות הבאות. ואולם, על-פי הצעת המשיבים, תוארך כהונת ח"כ הרצוג, וזאת עד למאי 2019 – או לכל מועד נדחה אחר עליו תחליט הוועידה תוך שלילת זכותם הדמוקרטית של חברי המפלגה להחליט מי יוביל את המפלגה בבחירות לכנסת ה-20.

4. כפי שיפורט בהרחבה בבקשה זו, לוקה הצעה זו בחוסר סבירות קיצוני, והיא פוגעת קשות בזכות לבחור ולהיבחר, ובעקרונות יסוד של משטר דמוקרטי לפיהן יש לקיים בחירות במועדים קבועים וידועים מראש – לפיכך, מהווה היא חריגה מסמכות הוועידה.

5. אין חולק, כי על-פי הוראות החוקה ועידת המפלגה הינה המוסד העליון של המפלגה, ולה נתונה הסמכות לשינוי ותיקון חוקת המפלגה. ואולם, הוועידה איננה סוברנית לקבל כל החלטה באשר היא, ולא משנה תוכנה. הוועידה אינה רשאית לקבל החלטות הנוגדות עקרונות יסוד חוקתיים ובוודאי שאינה רשאית ליטול זכות בסיסית של כלל חברי המפלגה, הזכות לבחור ולהבחר.

6. ואם לא חמור מספיק הדבר – הצעה חריגה זו, המשנה כליל את המפלגה ואופייה הדמוקרטי הוצגה והיא מוצגת תחת "דברי ההסבר" לסדר היום, **בהסתרה**, תוך שימוש בשפה משפטית יבשה, תוך הסתרת תכליתה האמיתית.

ב. מיצוי הליכים

7. בטרם ניכנס לגופן של הטענות, יבהירו המבקשים כי עשו כל שניתן על מנת למצות את ההליכים בתוך המפלגה, ואולם, התנהלותה של המפלגה, מנעה מהמבקשים כל אפשרות להשמיע את טענותיהם והותירה אותם מול שוקת שבורה כאשר הסעד היחיד העומד לרשותם הוא פנייה לבית משפט נכבד זה.

8. ביום 16.6.2014 פירסמו המשיבים זימון לכינוס הוועידה ובו פורסם לראשונה סדר יומה של הוועידה וכן הצעת מזכירות לשכת המפלגה לתיקון חוקת המפלגה. שעות ספורות לאחר פרסום סדר היום, הגישו חלק מהמבקשים (להלן: "**העותרים**") למוסד לבירור עתירות של המפלגה עתירה ובקשה לצו מניעה, בעניין נשוא התובענה (להלן: "**העתירה**").

**** העתירה מצורפת ומסומנת כנספח "2" לבקשה.**

9. ביום 18.6.2014, הורה יו"ר המוסד לבירור עתירות, עו"ד אמנון זכרוני, על מינוי הרכב תלתא לדון בעתירה: עו"ד דוד יגול – יו"ר המותב, עו"ד יודפת אשכנזי והגב' מיכל גור. בהמשך, הורה יו"ר המותב, עו"ד יגול, כי לנוכח דחיפות העניין יתקיים דיון ביום ראשון, ה-22.6.2014 וקבע מועדים לקבלת תגובת המשיבים ותשובת העותרים.

**** הודעת מזכירות המוסד והחלטת יו"ר המותב מצורפות ומסומנות כנספח "3" לבקשה.**

10. כעבור שעה קלה, ולאחר פרסום ההחלטה על מינוי ההרכב, ניתנה במפתיע החלטה נוספת על-ידי עו"ד זכרוני: "יו"ר המוסד לבירור עתירות מבקש לעיין בעתירה ובשלב זה מקפיד את המינוי וההליכים".

**** החלטת עו"ד זכרוני מצורפת ומסומנת כנספח "4" לבקשה.**

11. מספר שעות מאוחר יותר, ניתנה החלטה נוספת על-ידי עו"ד זכרוני, לפיה מתעוררת שאלה חוקתית נכבדה באשר לסמכותו העניינית של המוסד לדון בעניין, וכן, כי התקבלה אצלו **בינתיים** בקשת המשיבים לסילוק על הסף בעילה של חוסר סמכות. לפיכך, הורה עו"ד זכרוני לעותרים להשיב לבקשה בתוך 24 שעות.

**** החלטת עו"ד זכרוני ובקשת המשיבים מצורפות ומסומנות כנספח "5" לבקשה.**

12. בסמוך למועד שנקבע להגשת תגובת העותרים, הגישו המשיבים, באיחור בלתי מוסבר, בקשה לצירוף פרוטוקול ועדת החוקה של המפלגה, אשר לטענת המשיבים דנה ואישרה ההצעה לתיקון סעיף 132. עו"ד זכרוני קיבל מיד את הבקשה, מבלי ליתן לעותרים זכות תגובה, ומבלי להאריך את המועד להגשת תגובתם. העותרים טענו

בתגובתם כי מדובר במסמך כבוש, אשר מעיתוי הצגתו ותוכנו עולים חשדות כבדים בדבר האותנטיות שלו ודי לחכימא ברמיזא.

יש לציין, כי פרוטוקול זה הוצג **חודש שלם** לאחר ישיבת ועדת חוקה, לא פורסם בפומבי, לא הועבר למבקשים אשר דרשו לקבלו, ואף לא הועמד לעיון חברי מזכירות הלשכה בטרם אישרו את הכללת ההצעה בסדר יום הוועידה.

**** בקשת המשיבים לצירוף פרוטוקול והפרוטוקול מצורפים כנספח 6" לבקשה.**

13. בהקשר זה נדגיש ונציין, כי מפרוטוקול ועדת החוקה (הכבוש) עולה כי ההליך התנהל בחוסר סמכות ובניגוד לכללי הצדק הטבעי, שכן למבקשים לא ניתן יומם בוועדה, לא התאפשר להם לשטוח טענותיהם **וטענותיהם אף לא נדונו בוועדה – אף כי פנו מראש ובכתב ליושב ראש הוועדה** – ולפיכך דינו של הליך זה להתבטל.

**** פניית העותרים ליו"ר ועדת החוקה, פרופ' דוד ליבאי מצורפת כנספח 7" לבקשה.**

14. העותרים הופתעו לקבל את הבקשה לסילוק על הסף, שכן מדובר בהליך דחוף בו אין מקום, ואין טעם, בדיון נפרד בבקשת סילוק, אשר מסרבלת ומאריכה את הדיון בעתירה. זאת ועוד, הבקשה לסילוק לא הומצאה לב"כ העותרים, ולא הוגשה להרכב שמונה לדון בעתירה, אלא הוגשה במישרין ליושב ראש המוסד הנכבד, אשר החליט לדון בה בעצמו, וזאת בהתעלם מכך שהוא עצמו מינה הרכב תלתא לדון בעתירה – והוא איבד מסמכותו לדון בה. העותרים התנגדו לבקשה וסברו כי למוסד לבירור עתירות סמכות עניינית לדון בעתירה, כפי שדן בעבר בעתירות דומות רבות.

**** תגובת העותרים מצורפת ומסומנת כנספח 8" לבקשה.**

15. עוד באותו היום, קיבל עו"ד זכרוני את בקשת המשיבים, והורה על דחיית העתירה.

**** החלטת עו"ד זכרוני על מחיקת העתירה מצורפת ומסומנת כנספח 9" לבקשה.**

16. המבקשים סבורים כי מהחלטת המוסד נודף ריח רע של שיקולים זרים, כך למשל, מתברר כי עו"ד זכרוני קיבל לידיו את הבקשה לסילוק על הסף בהיותו במטה המפלגה, שם גם החליט לדון בבקשה בעצמו "מיד עם קבלתה" ולבטל את החלטתו למנות את המותב תלתא. הדבר עולה בקנה אחד עם נוהג המשיבים לדון עם עו"ד זכרוני בעתירות במעמד צד אחד – תוך פגיעה קשה בכללי הצדק הטבעי.

**** החלטת עו"ד זכרוני (בעניין אחר) המאשרת כי הוא מקבל פניות אישיות, במעמד צד אחד מהמפלגה, מצ"ב כנספח 10" לבקשה.**

17. זאת ועוד, העותרים טענו במסגרת תגובתם לבקשה לסילוק, כי תמונה ביותר טענת המשיבים כי ועדת החוקה הייתה מוסמכת לדון בחוקיות ההצעה, וזאת, מאחר ואך לפני חודשים ספורים, באוגוסט 2013, השמיע ב"כ המשיבים המלומד, בשם המשיב 1, את העמדה הבאה:

"...בחרה ועדת החוקה לדון באריכות בלתי מובנת בכל אחד מסעיפי החלטות, כאילו הייתה היא הועידה, וכאילו הצעות ההחלטה הונחו לפתחה, ולאחר שקיימה דיון מעמיק בכל אחת מהצעות ההחלטה – גם גיבשה דעה ביחס אליה. המבקשים יטענו כי ועדת החוקה חרגה מסמכותה בענין זה, היא אינה רשאית לדון לגופן של הצעות החלטה ולא מוסמכת לשמש כלי למיון וניפוי הצעות החלטה." (ה"פ 1892-08-13 ח"כ יצחק הרצוג נ' מפלגת העבודה הישראלית, ס' 57 להמראה)

** המרצת פתיחה 1892-08-13 מצ"ב כנסת 11 לבקשה.

אין למבקשים אלא להצטרף לדברים אלו – ולטעון כי ועדת חוקה, ככל שקיימה דיון בהצעה כנטען בבקשה, חרגה מסמכותה – וכי המשיב 1 מנוע, בשל השתק שיפוטי, מלטעון כעת טענה הפוכה לזו שטען בבית המשפט הנכבד, וזאת לאור הכלל החשוב שלפיו "בעל דין שטען טענה בהליך אחד וטענתו התקבלה, מושתק מלהתכחש לטענתו גם בהליך נגד יריב אחר (שבעניינו לא נוצר מעשה-בית-דין) ולטעון טענה הפוכה" (ר' ההלכה שנקבעה בע"א 513/89 Interlego נ' Exin-Lines, פ"ד מח(4) 133, 194 (1994) – והרחבת ההלכה ברע"א 8297/12 הפניקס הישראלי לביטוח בע"מ נ' המוסד לביטוח לאומי (פורסם בנבו, 16.7.2013) אף למקרים בהם הטענה לא נתקבלה).

18. מכל מקום, משהחליט המוסד לבירור עתירות כי אין לו סמכות עניינית לדון בבקשה, נאלצו המבקשים לפנות לבית משפט נכבד זה.

ג. רקע עובדתי

19. ביום 22.1.2013 נערכו הבחירות לכנסת ה-19. בעקבותיהן, הטיל נשיא המדינה את הרכבת הממשלה על מר בנימין נתניהו, ולא על יושבת ראש המפלגה דאז, ח"כ שלי יחימוביץ'. לפיכך, ובהתאם להוראות סעיף 135א לחוקה, נקבעו בחירות מיוחדות לתפקיד יושב הראש. בבחירות אלו, אשר נערכו ביום 21.11.2013, נבחר המשיב 1, ח"כ יצחק (בוז'י) הרצוג.

20. בהתאם להוראות חוקת המפלגה, מועמד אשר נבחר לראשות המפלגה בבחירות מיוחדות אינו מועמד המפלגה לכנסת הבאה, אלא הוא מהווה בפועל יושב ראש זמני ויש לקיים בחירות נוספות לפני קיומן של הבחירות הכלליות לכנסת – וכלשון סעיף 132 :

"א. לפני קיומן של הבחירות הכלליות לכנסת תבחר המפלגה את מועמדה לכהונת ראש הממשלה, שיכהן גם כיו"ר המפלגה, ואשר יעמוד בראש רשימת המפלגה לבחירות לכנסת שיתקיימו בסמוך לאחר בחירתו.

ב. מועמד המפלגה לכהונת ראש הממשלה ייבחר ע"י כלל חברי המפלגה.

הבחירות תהיינה ארציות, כלליות, חשאיות, שוות ויחסיות ותתקיימנה ביום בחירות אחד.

ג. לא יאוחר ממאה ושמונים יום לפני הבחירות לכנסת יבחר מרכז המפלגה ועדת בחירות. תוך שישים יום מיום בחירתה תביא ועדת הבחירות תקנון בחירות לאישור המרכז.

ד. על אף האמור בסעיף זה, בחרה המפלגה את מועמדה לראשות הממשלה לפי סעיף 135א והחליטה [הממשלה – הח"מ] להתפזר בטרם סיימה את תקופת כהונתה ימשיך הנבחר לפי סעיף 135 א' להיות מועמדה של המפלגה לראשות הממשלה והוא יעמוד בראש הרשימה בבחירות הבאות לכנסת.

כלומר, סעיף זה קובע במפורש כי החריג היחיד לכך שלא יתקיימו בחירות לכהונת יושב ראש המפלגה ומועמדה לראשות הממשלה בסמוך לבחירות – הוא פיזור הממשלה בטרם מילאה את ימיה, וזאת בהנחה כי במקרה כזה אפשר שלא יהיה מספיק זמן לצורך התארגנות לבחירות ליו"ר.

21. ביום 16.6.2014 פרסמו המשיבים הזמנה לכינוס וועידה ביום 29.6.2014, אשר סעיף 4 לסדר יומה הינו "אישור תיקוני חוקה בהתאם להמלצות הועדה לבחינת המבנה הארגוני ומזכירות הלשכה אשר אושרו על ידי ועדת חוקה- מצ"ב בדברי ההסבר."

עיון בדברי ההסבר, מעלה כי בין יתר התיקונים, מוצע התיקון הבא:

"סעיף 132 לחוקה ימחק ובמקומו יבוא הנוסח כדלקמן:

(א) (1) בחירות לראשות המפלגה, יתקיימו פעם אחת בין בחירות כלליות לבחירות כלליות. הבחירות יתקיימו 14 חודשים לאחר הבחירות הכלליות לכנסת. תקנון בחירות לבחירת יו"ר המפלגה יאושר לפחות 120 יום לפני הבחירות לראשות המפלגה.

(2) נבחר יו"ר מפלגה, הוא יהיה מועמדה לכהונת ראשות ממשלה ויעמוד בראש רשימת המפלגה לבחירות לכנסת אשר יתקיימו לאחר בחירתו.

(3) ועידת המפלגה רשאית, לקבוע מועד נדחה אחר לבחירת יו"ר המפלגה.

(ב) מועמד המפלגה לכהונת ראש הממשלה ייבחר ע"י כלל חברי המפלגה. הבחירות תהיינה ארציות, כלליות, חשאיות, שוות ויחסיות ותתקיימנה ביום אחד.

(ג) מועמד שהתמודד על כהונת המועמד ליו"ר המפלגה ולא נבחר לתפקיד, יתמודד לרשימת המועמדים לכנסת במסגרת הליכי הבחירות לסיעת המפלגה לכנסת.

** הזמנה לכינוס הוועידה ביום 29.6.2014, צורף כנסת 1 להמרצה זו.

22. משמעות התיקון הינה הארכת כהונת ח"כ הרצוג, המשיב 1, וזאת עד למאי 2019 (14 חודשים לאחר מועד הבחירות לכנסת ה-20) – או לכל מועד נדחה אחר עליו תחליט הוועידה, תוך שלילת זכותם של כלל חברי המפלגה לממש את זכותם הדמוקרטית.

ד. חשיבות קיום הבחירות במועדן

23. הליך הבחירות, והזכויות שבצדו – הזכות לבחור והזכות להיבחר – הינם מנשמת אפו של השלטון הדמוקרטי והן מבדילות בינו לבין משטרים טוטליטאריים. אך למותר להכביר מלים בעניין זה.

24. חשיבותו של הליך הבחירות, אינה מתמצית רק בקיומן הטכני, אלא בעריכתן בפרקי זמן קצובים וידועים מראש, שאינם ניתנים לשינוי אלא במקרים נדירים ביותר. שהרי, ההליך הדמוקרטי בנוי על קיום תקופות כהונה קצובות של נבחרים, ובחירה מחודשת של מנהיגות לתקופה הבאה במועדים קבועים וידועים מראש. מועד הבחירות משמש, אפוא, מרכיב מהותי בזכות לבחור ולהיבחר.

25. לא ייפלא אפוא, שהמחוקק קבע נורמות מחמירות ביותר לגבי קיום בחירות במועדן, והתיר לחרוג מהן רק בהתקיים נסיבות מיוחדות במינן ובמקרים קיצוניים ביותר.

26. המבקשים יטענו, כי בהיעדר נימוקים ראויים לטיב ההחלטה, עולה חשש ממשי כי מדובר במהלך פרסונאלי מובהק מתוך רצון להבטיח הישרדות פוליטית, תוך פגיעה קשה בזכות היסוד הנתונה לחברי המפלגה בבחירות דמוקרטיות. רצונו האישי של היו"ר הרצוג מובן, ולא מן הנמנע שגם ראשי מפלגת העבודה שכיחנו בעבר היו מעוניינים לעשות צעד דומה, אולם לא היה ולו יו"ר אחד שהעלה על דעתו לעשות זאת בפועל תוך רמיסת כללי היסוד הדמוקרטיים. לא בכדי הדבר לא נעשה עד היום הזה ולו פעם אחת מיום שהחלה שיטת הפריימריס לבחירת יו"ר. יצחק רבין ז"ל, שמעון פרס, אהוד ברק, עמרם מצנע, בנימין בן אליעזר, עמיר פרץ ושלי יחימוביץ' – כל אלה לא האריכו מעולם את כהונת עצמם ולא בטלו סעיף זה כפי שמבקש יצחק הרצוג לעשות כעת.

27. בה"פ 269/08 (מחוזי-ת"א) סמי שושן ואח' נ' אהוד ברק, יו"ר מפלגת העבודה הישראלית (פורסם בנבו, 30.3.2008), נדונה תובענת 12 חברי מפלגה, שביקשו מבית המשפט הנכבד להורות ליו"ר דאז, אהוד ברק, לערוך בחירות לועידת המפלגה, למרכז המפלגה ולמועצות הסניפים, באותו עניין נפסק (מפי כב' סגן הנשיא זפט):

"אחד המאפיינים בחברה דמוקרטית הוא, הזכות לבחור ולהבחר, וקציבת קדנציה לכהונת המוסדות הנבחרים. החשש שמא נבחרים ינצלו את כוחם להנצחת או הארכת כהונתם מדריך מנסחי חוקות חוקים ותקנונים להטיל מגבלות על סמכותם וכוחם של הנבחרים לדחות את מועד הבחירות. כך למשל קובע סעיף 9 א(א) לחוק יסוד הכנסת כי הכנסת לא תוכל להאריך את כהונתה מעבר לקבוע בחוק אלא אם נתקיימו נסיבות מיוחדות המונעות את קיום הבחירות וברוב מיוחד של 80 חברי כנסת. המפלגות מהוות את המסד למוסדות השלטון בישראל. הערכים הדמוקרטיים של המדינה עוגנו בהכרזת המדינה, בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ובפסיקה עניפה ורצופה, ודומה שאין על כך חולק."

28. ראוי להזכיר כי אך לאחרונה, גילה המשיב 1, ח"כ הרצוג, דעתו באשר לחומרה הרבה של דחיית בחירות, ופרסם ביום 12.5.2014, את ההודעה הבאה, באמצעות ה"פייסבוק":

"לפני ישיבת הסיעה נשאלתי האם קיבלתי פנייה לתמוך בדחיית הבחירות לנשיאות. אז כן, קיבלתי פנייה כזו, ולא – לא אתן את ידי למהלך הזה.

זהו מהלך שמכפיף את הדמוקרטיה לצרכיו הפוליטיים של נתניהו. הוא מבזה את הכנסת, מבזה את מוסד הנשיאות שאני מכיר בחשיבותו וערכו הציבורי, החוקתי והלאומי באופן אישי, ובעיקר מבזה את ראש הממשלה.

מדובר בדפוס חוזר של אפס יכולת לקבל החלטות: כך היה עם מינוי הנגידה, כך עם יו"ר ועדת חוץ וביטחון כך עם הבחירות לנשיאות. לא ניתן שזה יקרה שוב, לא הפעם. הבחירות לנשיאות צריכות להתקיים במועדן, ונאבק בכל דרך שכך יהיה."

על כך יש לאמר, "נאה דורש נאה מקיים" אלא שהמשיב נאה דורש מאחרים אך אינו מקיים בעצמו וככל שהצורך נוגע לעצמו, אין יותר טעם ותוחלת בקיום בחירות וככל שאלה יידחו, כך ייטב.

ה. פגיעה בזכות היסוד לבחור ולהיבחר

29. בהחלטה על דחיית הבחירות פגיעה קשה בזכות היסוד לבחור ולהיבחר. זכות זו אינה מתמצית במתן האפשרות לבחור ולהיבחר בלבד, אלא ביכולת לעשות כן במועדים קבועים וקצובים. כל "מתיחה" של תקופת הביניים שבין בחירות לבחירות, פוגעת בזכות זו.

30. עיון בחוקי הבחירות השונים מלמד כי הבחירות צריכות להיערך במועדן, במועדים הנקובים בחוק, ורק סיבות יוצאות דופן בהיקפן ובחומרתן – דוגמת מלחמה – עשויות להצדיק את דחייתן.

31. לעניין זה, יפים דבריו של בית המשפט העליון בבג"ץ 10466/08 אלחייני נ' מפקד כוחות צה"ל ביו"ש (פורסם בנבו, 19.1.09), שם עמד בית המשפט על הפגיעה החוקתית שנגרמת כתוצאה מדחיית בחירות. באותו עניין, בוטלה החלטת משרד הפנים לדחות את הבחירות למועצה האזורית ערבות הירדן על רקע מהלכים לאיחודה עם מועצה מקומית מעלה אפרים. מפאת חשיבות הדברים נביא את הדברים כלשונם:

"...הזכות לבחור ולהיבחר, הנתונה לאזרחי המדינה, הינה זכות חוקתית מוכרת בעלת מעמד-על, ומעמדה זה מאפיין הן את הבחירות הכלליות למוסדות השלטון המרכזי, והן את הבחירות לשלטון המקומי. מעליונותה של הזכות לבחור ולהיבחר נובעת החשיבות שבקיום הבחירות במועדן. קציבת תקופת כהונתם של המוסדות הנבחרים, בין במישור המרכזי ובין במישור המקומי, מבטיחה כי רצונו של הבוחר לבחור את מנהיגיו יעמוד למבחן מדי תקופה שנקבעה בחוק או על פיו. היא פותחת פתח למועמדים חדשים להציג

את מצעם הפוליטי בפני הציבור ולהיבחר לתפקידי ההנהגה. התקופות הקצובות לכהונת המוסדות הנבחרים וקביעת מועדי הבחירות עומדים בבסיס הדינמיקה של ההליך הדמוקרטי שלעולם אינו שוקט על שמריו, אלא בוחן את רצונו של הבוחר ואת זהות נבחריו מדי תקופה הנקבעת מראש. שינוי באורך תקופת הכהונה של המוסד הנבחר ודחיית מועד בחירות שנקבע בהקשר לכך פוגע בדינמיקה זו, ומשהה לתקופה נוספת את מימוש זכויות האזרחים לבחור ולהיבחר. לאור מעמדן החוקתי הרם של הזכויות לבחור ולהיבחר, ההשהיה ביישומן, הנגרמת עקב דחיית מועד הבחירות, כרוכה בפגיעה מהותית בזכויות חוקתיות של האזרח. פגיעה זו כרוכה גם בגריעה מתשתית האמון הציבורי הניתן למוסדות השלטון, שעליו נשענים כוחו וסמכותו."

32. בדומה, בבג"ץ 360/09 ליטל רכס נ' שר הפנים (פורסם בנבו, 19.1.09), נדונה עתירה במסגרתה התבקש בג"ץ לדחות את מועד הבחירות למועצה אזורית באר טוביה בעקבות מבצע "עופרת יצוקה" אשר פגע בהליך הבחירות. בית המשפט דחה את העתירה, וקבע:

"מעליונות הזכות לבחור ולהיבחר נגזרת החשיבות המיוחדת של קיום בחירות במועדן. דחיית מועד בחירות שנקבע על-פי חוק או מכוחו משמעותה הארכה של תקופת כהונה של מוסדות נבחרים מעבר לתקופה שנקבעה לכך על-ידי המחוקק. דחייה כזו טומנת בחובה עיכוב והתלייה של יכולת הבוחר להשפיע על בחירתם של מועמדים לכהונה חדשה בתפקידים ציבוריים. היא מעכבת את יכולתם של מועמדים חדשים להיבחר לכהונות ציבוריות בבחירות חופשיות ושוויוניות. היא פוגעת בדינמיקה של השינוי בהנהגה עם סיום תקופת כהונה קצובה המאפשר בחינה מחדש של הצרכים של הציבור ושל יכולות המועמדים לכהונה להתמודד עימם ולקדם את האינטרס הציבורי. שינוי מועד בחירות יוצר המשכיות כהונה של מוסדות נבחרים, תוך פגיעה בתשתית האמון הציבורי בהם, אמון הנשען, בין היתר, על קיום בחירות חופשיות בעיתן. שינוי כזה כורך פגיעה בהליך הדמוקרטי הבנוי על קיום תקופות כהונה קצובות של נבחרים העם או האזור, ובחירה מחודשת של מנהיגות הציבור לתקופה הבאה במועדים קבועים וידועים מראש. מועד הבחירות משמש, אפוא, מרכיב מהותי בזכות לבחור ולהיבחר. פגיעה בו שקולה כפגיעה בזכות החוקתית העיקרית."

33. עקרון יסוד זה, של קיום בחירות במועדן, חל גם כאשר המחוקק מתיר, מבחינה פורמאלית, את דחייתן לשעה קלה. גם אז, הדחייה יכולה להיעשות רק לפרק זמן מוגבל ביותר, ו"במידה שאינה עולה על הנדרש". ראו, למשל, סעיף 9א(א) לחוק יסוד: הכנסת, הקובע:

"הכנסת לא תאריך את תקופת כהונתה אלא בחוק שנתקבל ברוב של שמונים חברי הכנסת ואם נתקיימו נסיבות מיוחדות המונעות עריכת בחירות בעיתן; תקופת ההארכה לא תעלה על הזמן המתחייב מהנסיבות האמורות; בחוק כאמור ייקבע מועד הבחירות."

34. כמפורט לעיל, נוכח חשיבותה ומשקלה של הזכות לבחור ולהיבחר בבחירות חופשיות שתתקיימנה במועדן, נדרש **אינטרס נוגד בעל משקל רב במיוחד** כדי להצדיק סטייה ממועד הבחירות המקורי שנקבע. אינטרס זה לא הוצג וממילא אינו קיים – ולפיכך, הדחייה המוצעת אינה חוקתית.

ו. הפגיעה בהליך הדמוקרטי

35. במפלגת העבודה, נבחר יושב ראש המפלגה ומועמדה לראשות הממשלה על-ידי **כלל המתפקדים**, ולא על-ידי צירי הוועדה. הם אלו אשר נתנו לו את המנדט, והם אלו אשר רשאים להאריך את כהונתו, אם יבחרו בכך.

36. ויובהר, במפלגות דמוקרטיות, מעצם הגדרתן כדמוקרטיות, ישנו מרקם של זכויות וחובות בין המפלגה לחבריה, כאשר זכותם העיקרית והבסיסית ביותר, של חברי המפלגה היא הזכות לקבוע את מועמדי המפלגה לכנסת ולראשות הממשלה. הצעת ההחלטה **מפקיעה** הלכה למעשה זכות זו מידיהם – ובכך משנה את אופייה הדמוקרטי של מפלגת העבודה והופכת אותה למפלגה שבה נבחר יושב-הראש על-ידי פורום מצומצם ולא על-ידי כלל חברי המפלגה.

37. מנהיגי המפלגה בעשורים האחרונים, ה"ה יצחק רבין ז"ל, שמעון פרס, אהוד ברק, בנימין (פואד) בן אליעזר, עמיר פרץ ושלי יחימוביץ' – כל אחד בתורו ביקש את אמון החברים במועד שנקבע לכך בחוקה, ולא העלה על דעתו להאריך את כהונתו באופן מלאכותי, יהיה מעמדו הציבורי טוב ככל שיהיה.

38. המנדט אשר נתן ציבור החברים ליושב הראש **יסתיים** בשנת 2017, סמוך למועד הבחירות לכנסת ה-20, מכאן, כי לח"כ הרצוג עומד פרק נכבד של שנים להוכיח את הצלחתו בתפקיד. ככל שיבקש להמשיך בתפקידו, יתכבד ויעמיד את בחירתו בשנית להכרעת כלל חברי המפלגה.

39. הגבלת סמכות הוועדה לפגוע בהליך הדמוקרטי במפלגה ובזכותם של חברי המפלגה לבחור את יושב הראש, עולה גם מאופייה של חוקת המפלגה כחוזה בין המפלגה לבין חבריה. מיחסים חוזיים אלה שבין המפלגה לחבריה, עולה גם החובה של צד להשתמש בזכות הנובעת מהחוזה בתום לב, בהתאם להוראת סעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973.

40. מחובת תום הלב נובע, כי אפילו אם מקבלים את טענת המשיבים (המוכחשת) שלוועידה סמכות להאריך את תקופת הכהונה של יושב הראש, לא ניתן להשתמש בסמכות זו שלא בנסיבות מיוחדות במינן ובמקרים קיצוניים ביותר. זאת, מאחר שהחלטה כזו שוללת מעשרות אלפי חברי המפלגה את הזכות לבחור את יושב הראש טרם הבחירות, זכות אשר הוקנתה להם בחוקת המפלגה.

ז. התערבות בית המשפט בפעילותם של גופים וולנטרים

41. המבקשים מודעים למדיניות המשפטיות של צמצום התערבות בפעילותם של גופים וולונטרים, אולם נקבע בפסיקה לא אחת, כי "מקום שחברים בגוף וולונטרי מלינים על קיפוח זכויותיהם או אי תקינות הליכים ומיצו את ההליכים במוסדות הפנימיים, אזנו של בית המשפט תהיה כרויה ולבו יהיה פתוח לבירור טענותיהם, וככל שזכויותיהם קופחו שלא כדין, תוך פגיעה בכללי הצדק הטבעי או בתקנון הגוף הוולונטרי, בית המשפט לא יהסס להושיט במקרים המתאימים את הסעד הראוי" (ה"פ 269/08 (מחוזי-ת"א) סמי שושן ואח' נ' אהוד ברק, יו"ר מפלגת העבודה הישראלית (פורסם בנבו, 30.3.2008)).

42. דברים ברוח זו נאמרו אף בפסק הדין בע"א 189/76 מפלגת העבודה הישראלית נ' לוי, פ"ד לא (2) 265, בע' 270, שם נקבע: "מחובת מוסדות המפלגה לכלכל מעשיהם על פי החוקה, ומזכותו של חבר המפלגה לקבל מבית המשפט את הסעד הדרוש למניעת סטיה או חריגה מהוראות החוקה".

שם גם נקבע, כי כדי למנוע חריגה מסמכות, אין צורך להמתין עד לאחר קבלת החלטה חורגת ואז לבקש את ביטולה – אלא ישנה זכות מלאה למנוע מראש דיון בהצעת החלטה כזאת.

43. עוד נקבע, כי לאור תפקידן המיוחד של המפלגות בחיי היום-יום של הציבור ולאור החשיבות הציבורית הנתונות להן בכללי המשחק הדמוקרטיים במדינה, נדרשות נורמות מיוחדות לפיקוח על הסדריהן הפנימיים, ר' בש"א 3405/08 (מחוזי-י-ס) גל נ' מפלגת העבודה הישראלית (פורסם בנבו, 15.7.2008), שם נקבע, בסעי' 11: "מפלגה פוליטית, הרשומה כתאגיד לפי חוק המפלגות תשנ"ב-1992, הנה גוף וולונטרי שאף לגביו חל כלל אי ההתערבות. יחד עם זאת, יש להביא בחשבון את תפקידה המיוחד של כל מפלגה בחיי היום-יום של הציבור. על כל צעד ושעל וכמעט בכל תחום, נמצא השלכות לפעילותה. על רקע זה, וכגוף הבא לבטא אידיאולוגיה במסגרת המשטר הדמוקרטי, נדרשות נורמות מיוחדות לפיקוח על הסדריו הפנימיים. כפי שנפסק: "קיימת חשיבות ניכרת לקיום נוהל תקין ומשטר מסודר והוגן של קבלת החלטות במפלגות תוך שמירה על עקרונות דמוקרטיים בסיסיים גם במפלגות פנימה. במשטר הדמוקרטי שלנו, בו שותפות המפלגות להפעלת מנגנון הממשל, שומה עליהן לכבד את חבריהן ולאפשר להם ליהנות מזכויות בסיסיות..." (ע"א 197/89 הסתדרות אגודת ישראל בארץ-ישראל נ' שורץ, פ"ד מה(3) 320, 326)".

44. לאור האמור, המקרה דנן הינו אחד המקרים בהם מתבקשת התערבותו של בית המשפט הנכבד והפעלת סמכותו.

ח. סמכות

45. לבית המשפט הנכבד מסורה סמכות השיפוט המקומית, שכן למפלגה סניפים בכל רחבי הארץ, וכן הסמכות העניינית לדון בהליך זה, הן לאור מיצוי ההליכים במוסד לבירור עתירות של המפלגה, והן לאור חשיבותן של הסוגיות והיותן חוקתיות.

ט. סיכום ועתירה

46. אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות כמבוקש ברישא להמרצת פתיחה זו:

- א. להצהיר כי התיקון המוצע לסעיף 132 לחוקה איננו חוקתי;
 - ב. להורות למשיבים שלא להעלות לדיון ולהצבעה בוועידת המפלגה אשר עתידה להתכנס ביום 29.6.2014 ו/או בכל מועד נדחה אחר את הצעתם לתיקון הוראות סעיף 132 לחוקה;
 - ג. לחילופין, ולמען הזהירות, להצהיר כי כל שינוי בהוראות סעיף 132 לחוקה ייכנס לתוקפו רק לאחר הבחירות הבאות לתפקיד יושב-ראש מפלגת העבודה הישראלית;
 - ד. ליתן כל סעד אחר לטובת המבקשים לפי שיקול דעתו של בית המשפט הנכבד.
47. כמו כן, יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבות בהוצאות בקשה זו, בתוספת שכ"ט עורך דין ומע"מ כדין.
48. בקשה זו ראויה להידון בהליך של המרצת פתיחה, לאור מהות העניין ואופי הסעד המבוקש בה.
49. מן הדין ומן הצדק להיעתר לבקשה.

רם פרדס, עו"ד

עפרה כרמי, עו"ד

ב"כ המבקשים